

3. WATERRALLEN VANGEN 2. door G.H.J. de Kroon

Van 1911 tot 1974 werden in Nederland in totaal 1.839 Waterrallen gevangen. Op 't eerste gezicht een respectabel aantal als je weet om welke vogelsoort het gaat gezien de leefwijze en gedragingen. Tot voor kort moest je van goede huize komen om Waterrallen te kunnen vangen. Een groot percentage werd dan ook bij toeval gevangen. Bij nader inzien blijkt dat het totaal aantal over 64 jaar neerkomt op zegge en schrijven 29 Waterrallen per jaar.

In de herfst van 1973 heb ik een begin gemaakt met het vangen van Waterrallen. Aan een veldonderzoek naar het voorkomen van de Waterral in een zoetwatergetijdegebied in de winter had ik enkele problemen overgehouden. Deze konden alleen opgelost worden door Waterrallen te gaan vangen en merken. Het duurde tot mei 1974 alvorens ik wist hoe het moest en waarmee. Reeds in de praktijk was gebleken dat 't eenvoudige kolenzeeffidee de enige en juiste manier was.

Alleen is de treklijn voor afstandbediening vervangen door een zelfbedieningsdraad. Het houten stokje of de baksteen was reeds verwisseld voor dubbele houten steunstokjes. Dat systeem beviel mij niet en veranderde dit in 2 x 1 5/8 pvc.-pijp dat gevorkt aan elkaar is verbonden d.m.v. een ijzerdraadje (asje).

Deze z.g. zeefslagval, zoals door mij beschreven in Op het Vinketouw van juli 1975 no 25 en die ik de laatste tijd maak van kwadraat-gaas, is hêt vangtuig om Waterrallen, ja zelfs om verschillende soorten Rallen te vangen.

Van mei 1974 tot 1 januari 1975 ving ik met 6 zeefslagvallen in 23 vangdagen 43 Waterrallen (37 geringd en eigen terugvangsten).

Al meer dan het jaargemiddelde over 64 ringjaren. In 1975 ving ik met 13 zeefslagvallen in 75 vangdagen 358 Waterrallen (276 geringd en 82 eigen terugvangsten).

De eerste werkelijke grote slag sloeg ik op Vlieland. Op 11 vangdagen in augustus ving ik daar 168 Waterrallen (121 geringd en 47 eigen terugvangsten). Daarbij ving ik nog o.a. 16 Water- en 5 Porcelainhoentjes.

In andere landen van Europa worden tot nog toe weinig (Water)rallen gevangen en geringd. De aantallen schommelen zo tussen de 25 en 50 stuks per jaar. In West-Duitsland is het aantal geringde Waterrallen tot 1975 een weinig hoger dan in Nederland, gemiddeld 100-150 per jaar.

Ook daar heeft men onder de ringers een rallenspecialist.

Het moet mogelijk zijn om het aantal gevangen en geringde Waterrallen in Nederland nog meer op te voeren. Niet zozeer om de heer Speek en zijn medewerkers overwerk te bezorgen, maar meer uit een oogpunt van gericht en planmatig onderzoek dat verder reikt dan alleen maar vogeltrek.

Een geweldig facet is het terugvangen en controleren van geringde vogels om nog meer details aan de weet te kunnen komen over populatie-eenheden, verplaatsing, afstand, snelheid, verblijfsduur etc.

Elke keer als ik een "blanco" Waterral vang vraag ik mij af; "Waar zou het beest vandaan komen?"

Wanneer het blanco Waterrallen blijven zal het ook voor wat dit onderdeel betreft gissen blijven. De meeste Waterrallen trekken vanaf augustus in Westelijke tot Zuidelijke richting. Veel meer weten we niet.

Een gunstige ontwikkeling in de richting van meer kennis over de Waterral zou zijn als elke ringer die regelmatig in rietland of langs de waterkant vangt aan zijn vangtuig een stel zeefslagvallen toevoegt.

Na het opstellen van de mistnetten e.d. is er meestal wel tijd over om dan de zeefslagvallen op te stellen. De beste vangresultaten worden bereikt op z.g. randjes (overgangen van plantengroei of begroeid/onbegroeid en op eigen looppaadjes. Het is bekend dat Waterrallen zangvogels, die in de onderste baan van het mistnet gevangen zijn geraakt, doden en gedeeltelijk opvreten.

De zeefslagvallen dienen om het uur gecontroleerd te worden als zij op niet zichtbare plaatsen staan opgesteld. Op die manier vangt men soorten die men met b.v. staande netten praktisch niet vangt.

Eén voorbeeld: Van 29-10-1975 t/m 13-2-1976 ving ik 8 Waterpiepers in steeds hetzelfde proefvlak (waterrietland).

Het vangen met mistnetten is "in" en je werkt er handig en gemakkelijk mee. Maar dat neemt niet weg dat ook andere type vanginrichtingen benut dienen te worden als daar totaal andere vogelsoorten mee te vangen zijn. Wat de Waterral betreft ben ik bezig met een onderzoek naar: plaatstrouw in het zomer-en wintergebied; of er van overwintering sprake is en waar, waar vindt in de zomer de slagpennenrui plaats en wat is de geografische herkomst van de Waterral vanaf augustus t/m februari?

Daarom zou ik willen pleiten voor een fijnmazig net van ringers die ook met zeefslagvallen werken zodat er veel meer (Water)rallen worden gevangen en teruggevangen.

De kwaliteit van het ringonderzoek gaat er nog meer op vooruit. Ook in noord-, midden- en oost Europa hoop ik een aantal ringers enthousiast te krijgen voor het vangen en ringen van (Water)rallen.

Op wie kan ik in eigen land rekenen?

